

NÁROD

DVOJČÍSLO

16-17

V Londýně, 11. září 1948

ZEMŘEL DR. EDUARD BENEŠ

Dr. Beneš, bývalý prezident republiky zemřel dne 3. září a s ním odešel z politické scény poslední z politických vůdců oné generace, která převedla národ z rakousko-uherské monarchie do svobodné republiky. Dr. Beneš patřil k nejmladším z nich a jeho politická dráha a prominence počíná vlastně až za války, takže Dr. Beneš patří vlastně až ku generaci první republiky. Politickou průpravu však dostal Dr. Beneš ještě za Rakouska a patří tedy plně k oné generaci, z níž zůstaly dnes již jen žalostné trosky a z jejichž představitelů není dnes nikdo na významném místě.

Byla to opravdu veliká generace která nám vyrostla za Rakouska a je opravdu překvapující, že za celou dobu trvání svobodné republiky nám nevyrostlo nic, co by se tomu mohlo zdaleka rovnati. Je přímo bolestno srovnávat velikost lidí, kteří vedli národ 1918, s malostí, průměrností a podprůměrností která se vyrojila za republiky a která převládá dnes doma i za hranicemi.

Vzpomeňte, prosím, roku 1918. Sociální demokracie vedli tehdy lidé jako Němec, Hampel, Bechyně, Tussar, Meissner, Winter, Tayerlic, Haberman, Stivín a Hořdráček, národní socialisté, kteří nikdy do té doby neoplývali velikány, měli Klofáče, Tučného, Frankého a také Stříbrného, který později tak neblaze proslul. U lidovců byl mladší tehdy ještě Šrámek a v pozadí Kordáč a Stojan. Republikánská strana měla Švehlu, Hodžu a u mladočechů, kteří po splnutí se státoprávními pokročitěři a realisty změnili jméno na národní demokracii, byl takový nadbytek veli-

2
kých jmen, že zaznamenáváme jen s rozpaky některá z nich, jsouce si vědomi veliké křivdy, již se dopouštíme tím, že ostatní vynecháváme. Kramář, Rašín, Dr. Ant. Hajn, opravdu nelze vypočítávatí všechny, kdož zdobili lavice Národního shromáždění.

Tito muži jsou mrtví a prohlížíme-li bilanci dvaceti let svobodné republiky zjišťujeme s užasem, že jsme po celou dobu našeho státního života žili jen z politického kapitálu, že jsme nevytvořili nic, co by nahradilo postupně muže, vyrostlé ještě za Rakouska. Kde se vzala ta storilita, která se projevila nejen v životě politickém, ale i v naší kultuře? Národní svoboda nám přinesla mnoho. Avšak současně znamenala upadek, který jsme nepozorovali jen proto, poněvadž dramatická tragédie Mnichova a toho co následovalo naši pozornost vedlo docela jiným směrem. Kdyby nebylo Mnichova, kdybychom byli směli pokračovatí nerušeně v našem samostatném životě politickém, byli bychom zpozorovali podivný a udivující zjev: velcí političtí vůdcové - ať již jsme s nimi souhlasili či je divoce potírali - pomalu vymírali a jejich místa zaujímalí postupně lidé vždy menší a menší. I u těch našich komunistů je viditelný žalostný upadek: u kolébky komunismu v ČSR stáli S. K. Neuman a Dr. Bohumír Šmeral. Srovnejte si je laskavě a pp. Zápotockým a Slánským!

Dr. Beneš je jediné politické jméno, které se nově vynořilo na politickém obzoru našeho národa od 1914. Vyrostl za Rakouska, ale do známosti veřejnosti přišel jako politický vůdce teprve za republiky. Pouze on a nikdo jiný. Političtí vůdcové z doby rakouské jsou dnes mrtví - zůstávají z nich pouze dva, tři starci bez politického vlivu a významu. Političtí vůdcové za republiky nevyrostali a jediný z nich právě umřel. V tom je klíč k dnešní situaci národa bez vůdců, ač tolik lidí si činí nároky na vůdčoství. Je otázka, zda dnešní utrpení zrodí národu doma jeho novou vůdcovskou garnituru. Je to jediná naděje, která ještě zbývá. Mohli bychom snad doufat, že i za hranice-

mi vyrosteu národu noví vůdcové mezi těmi, kdož prošli zlou školou katastrofy a tvrdým poučením emigrace. Spoléháme více na domov než na ty venku, protože to, co jsme viděli až dosud z činnosti politické emigrace nám nedává přehnané naděje, že by zde mohli vyrůst vůdcové.

Dr. Beneš- nechť již je naše stanovisko k němu jakékoliv- vůdcem byl. Byl vůdcem dobrým? O tom se názory značně rozcházejí. Jsou lidé, kteří z pouhého Dr. Benešovi učinili věc víry. Jedni byli vášnivě pro něho, ať se děje co se děje. Jiní byli zánětlivě proti němu, ať byl v právu v nepravu. Považujeme takové stanovisko za pošetilé. Metajíme se, že ač jsme s Dr. Benešem v mnohém nesouhlasili, byly i věci v nichž jsme s ním souhlasili. Rozčilení není program, říkával prezident Masaryk. Zajisté, že není. Stanovisko k Benešovi a jeho dílu je různé, zavázat klidně a neváhat o předpoklady v jeho prospěch či v jeho neprospěch, patří komu patří, říkal Pelacký má být zásadou historického zkoumání.

Mluví-li o politikovi jeho výsledky, tedy výsledky Benešovy politické činnosti mluví proti němu. Po plných dvacet let byl neomezeným správcem zahraniční politiky naší republiky- a víme dobře, že každé slovo kritiky této zahraniční politiky označovalo v ústředí ministerstva zahraničí přímo za veleprávní zločin proti státu. A toto období skončilo násilně. Dr. Beneš vedl neomezeně a diktátorsky zahraniční politiku za druhé světové války a skončil spojitelskou smlouvou s Ruskem, sjednanou proti vůči britské vládě. V této smlouvě jak chytře předem vytrubovali do světa, Sovětský svaz zajistil nám ne- prostou nezávislost naší republiky, její celistvost v předmnichovských hranicích. A důsledkem této smlouvy bylo odevzdání Podkarpatské Rusi, a již by se mohlo ptal tamního obyvatelstva, ztráta nezávislosti a likvidace všech občanských a politických svobod. V únoru pak vyvrcholila tato katastrofa politiky, vedené Dr. Benešem. Rozhodují-li o ceně nějaké politiky